

Πέρδικες ατούφεκιστες. 2) Ἐκεῖνος καθ' ὃν δὲν ρίπτονται πυροβολισμοὶ Πελοπν. (Μάν.): Τρέβα ατούφεκιστη (προσωρινή ἀνακωχή μεταξύ ἐμπολέμων οἰκογενειῶν καθ' ἣν ἀναστέλλεται πᾶς πυροβολισμὸς κατὰ διερχομένου μέλους ἐχθρικής οἰκογενείας).

ατούφεκος ἐπίθ. Λεξ. Πρω. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ οὐσ. τουφέκι.

Ὁ ἄνευ τουφεκίου, ἀοπλος ἔνθ' ἄν.: Τί γὰρ σὲ κάμω ατούφεκο; Λεξ. Δημητρ.

ατόφυα ἐπίρρ. Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ατόφυος.

1) Ὁμοίως, ἀπαραλλάκτως: Περπατάει ατόφυα σὰν τὸν πατέρα του. Συνών. ἀπαραλλάχτα, ὁμοία. 2) Ἀκάμπτως: Περπατάει ατόφυα. 3) Μεταφ. εἰλικρινῶς: Σοὺ μιλάει πάντα ατόφυα.

ατόφυος ἐπίθ. ατόφυος Κάρπ. αὐτόχθνος Κάρπ. αὐτόχγος Κάρπ. ατόφυος σύννηθ. ατόφους βόρ. ιδιῶμ. ατόφχγους Μακεδ. (Μελέν.) ατόφκγους Μακεδ. (Βελβ.)

Ἐκ τοῦ μεσν. ἐπιθ. αὐτόφυος, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. αὐτοφυνής.

1) Φυσικός, γνήσιος, πραγματικὸς σύννηθ.: Ἀτόφυο ἀσήμι - μάλαμα - χρυσάφι κττ. Ἀτόφυος Βούργαρος. Σπινάδα ατόφυα. || Φρ. Διάβολος ατόφυος (ἐπὶ ἀνθρώπου πανουργοτάτου). β) Πληθ. ατόφυα οὐσ., ἐγγάρακτοι παραστάσεις εἰς τὰς ράβδους τῶν ποιμένων καὶ τὰς ρόκας τῶν γυναικῶν Ἡπ. 2) Ὁ ἴδιος, αὐτὸς οὗτος πολλαχ.: Ὁ δεῖνα εἶναι ατόφυος πατέρας (ὃ ἴδιος πατήρ του, ὁμοιότατος μὲ αὐτόν). Ἡ δεῖνα εἶναι ατόφυα μητέρα. Εἶναι ατόφυος ὁ πατέρας του. Εἶναι ατόφυα ἡ μάνα της. Συνών. ἀπαραλλάχτος, ὁμοίος. β) Ὁ μὴ ὑποστάς οὐδεμίαν μεταβολήν, ἀναλλοίωτος, ὅπως ἦτο καὶ πρὶν πολλαχ.: Σταφίδα ατόφυα. Ἀτόφυο τὸν βγάλανε (ἐπὶ νεκροῦ μὴ διαλυθέντος). Βγάλαν τὰ τσαρούχια τοῦ πεθαμένου ἀπ' τὸν τάφο κ' ἦταν ατόφυα πολλαχ. Ἡρθι ατόφους Μακεδ. (Σέρρ.) || Φρ. Πῆγες κ' ἦρθες ατόφυος (μὲ κενὰς τὰς χεῖρας, ἀπρακτος) Πελοπν. (Λακων.) 3) Ὁλόκληρος, ἀκέραιος σύννηθ.: Μὴν κόψης τὸ ψωμί, δῶσε μού το ατόφυο. Τὸ μέσα τοῦ καρυδίου βγαίνει ατόφυο. Κολῶνα ατόφυα. Ὁ στυλὸς εἶναι ἀπὸ ατόφυο μάρμαρο σύννηθ. Πόρτα ἀπ' ατόφυο ξύλο Πρωπ. (Ἀρτάκ.) Κατάρτια ατόφυα μπρούτζινα ΑΚαρχαβίτσ. Λόγ. πλώρ. 48. β) Ὁ μὴ διηρημένος εἰς ἀνώγειον καὶ κατώγειον, ἐπὶ οἰκοδομῆς Ἡπ. (Δρόβιαν.) 4) Στερεός, ἐρριζωμένος Κάρπ. Πελοπν. (Βούρβουρ.)— Λεξ. Περιδ.: Ἀτόφυα πέτρα Βούρβουρ. Συνών. ριζιμαῖός. 5) Ἀκαμπτos πολλαχ.: Περπατάει ατόφυος Πελοπν. (Κλουτσινοχ.) || Φρ. Ἐπισιν ἀπ' ἄν' μ' ατόφους (ἀκάμπτως, ἀλυσίτως) Μακεδ. (Ζουπάν.) Ἐρχιτι κατ' ἀπ' ἄν' μ' ατόφους Στερελλ. (Ἀρτοτ.) Συνών. μονοκόμματος. 6) Πολύσαρκος, παχὺς Ἡπ. (Ζαγόρ.) 7) Μεταφ. εὐθύς, εἰλικρινής Λεξ. Δημητρ.: Εἶναι ατόφυος ἄνθρωπος.

Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Ἀτόφους Σταυρός καὶ ὡς τοπων. Μακεδ.

ατραγούδητα ἐπίρρ. Λεξ. Δημητρ. ατραγούδιτα ΓΨυχάρ. Ἀγνή* 88.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ατραγούδητος.

Χωρὶς τραγούδι, χωρὶς μουσικὴν ἔνθ' ἄν.: Ἡ Ἀγνή τοῦ εἶχε ἀραδιάσει τοὺς στίχους τοῦ ατραγούδιτα ΓΨυχάρ. ἔνθ' ἄν. || Παροιμ. Ἀτραγούδητα σ' ἀνηφόρι, τραγουδητὰ σὲ σάδι, πιλαλῶντας σὲ κατήφορο Λεξ. Δημητρ. Συνών. στοματικά.

ατραγούδητος ἐπίθ. σύννηθ. ατραγούδιστος σύννηθ. Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. τραγουδητός.

1) Ἐκεῖνος τὸν ὅποιον δὲν ατραγούδησαν, εἰς τὸν ὅποιον δὲν εἶπαν τραγούδια σύννηθ.: Γαμπρὸς ατραγούδιστος. Νύφη ατραγούδιστη. Γάμος ατραγούδιστος σύννηθ. || Γνωμ. Γλέντι ατραγούδητο δὲ λογιέται γλέντι Λεξ. Δημητρ. 2) Ἐκεῖνος τὸν ὅποιον δὲν δύναται τις νὰ τραγουδήσῃ, νὰ συνοδεύσῃ μὲ μουσικὸν μέλος πολλαχ.: Στίχοι ατραγούδιστοι.

ατράνετος ἐπίθ. Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *τρανετός < τρα-νύνω.

Ἐκεῖνος ποῦ δὲν ἐμεγάλωσεν, δὲν ἀπέκτησεν ἀνάστημα: Ἐπέμ'εν ατράνετον τὸ παιδί. Συνών. ατράνευτος, ατράνος.

ατράνευτος ἐπίθ. Λεξ. Ἐλευθερουδ. Πρω. Δημητρ. ατράνιφτους Μακεδ. (Κοζ. Νάουσ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *τρανευτός < τρανεύω.

Ἀτράνετος, ὃ ἰδ., ἔνθ' ἄν.: Ἀτράνετο δέντρο-μοσκάρι-σπαρτὸ κττ. Λεξ. Δημητρ. Ἀτράνετο παιδί Λεξ. Πρω. Ἀτράνιφτου κουρίτσ' Νάουσ.

ατρανος ἐπίθ. Πελοπν. (Καλάβρυτ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. τρανός.

Ἀτράνετος, ὃ ἰδ.: Τὸ κριθάρι εἶναι ατρανο. Τὰ μῆλα ἔγιναν ατρανα. Ἀτρανο σπυρί.

ατράνταχτα ἐπίρρ. κοιν. ατράνταγα πολλαχ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ατράνταχτος.

Ἀδιασείστως, ἀσαλεύτως κοιν.: Τὸ κάστρο στέκει ατράνταχτα. Αὐτὸς πιστεύει-ἐπιμένει 'ς τὴ γνώμη τοῦ ατράνταχτα σύννηθ. Ὁ βράχος στέκει ατράνταγα πολλαχ. Συνών. ἀσάλευτα, στερεά.

ατράνταχτος ἐπίθ. κοιν. ατράδαχτος πολλαχ. ἀδράδαχτος Νάξ. (Δαμαρ.) ατράνταχτους βόρ. ιδιῶμ. ατράδαχτους πολλαχ. βορ. ιδιῶμ. ατράνταγος σύννηθ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. τρανταχτός.

Α) Κυριολ. 1) Ἀδιάσειστος, ἀκλόνητος κοιν.: Ἀτράνταχο γεφύρι-θεμέλιο-κάστρο-σπίτι-χτήριο κττ. 2) Ὁ μὴ μετακινούμενος, ἀκίνητος πολλαχ.: Πέτρα ατράνταχτη. Βαρέλλι ατράνταχο.

Β) Μεταφ. 1) Ὁ οὐχὶ εὐμετάβλητος, σταθερὸς πολλαχ.: Ἀτράνταχος ἄνθρωπος. Ἀτράνταχη γνώμη-πεποιθήσι-φιλία κττ. πολλαχ. β) Ἀμετάπειστος Μακεδ. 2) Πλούσιος Μακεδ. Πελοπν. (Κλουτσινοχ.): Νοικοκύρις ατράνταγος Κλουτσινοχ. Νοικοκυραῖοι ατράνταχοι Πελοπν. Ἀτράνταχον σπῖτ' (οἰκογένεια πολὺ εὐπορος) Μακεδ. β) Μέγας, ἀνεξάντλητος, ἐπὶ περιουσίας σύννηθ.: Ἀτράνταχη περιουσία-προῖκα κττ. Ἀτράνταχο βίος σύννηθ. Συνών. ἀμέτρητος I β, ἀπειρος (II). 3) Βαρύτιμος Κύθν. Πάρ.: Φορεῖ φόρεμα ατράνταχο Κύθν. Τὸ φόρεμά της εἶναι ατράνταχο Πάρ. 4) Ζωηρὸς σύννηθ.: Φρ. Γλέντι ατράνταχο. Συνών. φρ. γλέντι τρικούβεργο. 5) Δυνατός, σφοδρὸς πολλαχ.: Καβγᾶς ατράνταχος. Θὰ ἔτρωγες ατράνταχο ξύλο ΓΣουρῆ Ρωμ. ἀριθμ. 61.

ατραντές ὁ, σύννηθ. τραντές Ἴμβρ.

Ἐκ τοῦ Γαλλ. *entre deux*.

Εἶδος στενῆς δαντέλλας τιθεμένης πρὸς διάκοσμον μεταξὺ δύο ραφῶν ὑφάσματος.

ατραπέζωτα ἐπίρρ. πολλαχ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ατραπέζωτος.

